

Wspomnienie • In memoriam**Wspomnienie o profesorze Andrzeju Hliniaku w piątą rocznicę śmierci
(1926-2005)**

Jacek Gałęcki

In memory of Professor Andrzej Hliniak on the fifth anniversary of His death

Myślę, że 24 lata wspólnej pracy z moim Mistrzem początkowo w Instytucie, a następnie w Centrum Onkologii i sąsiedztwo na jednym osiedlu na Ursynowie upoważnia mnie do chwili osobistych wspomnień i zamieszczenia, być może nie po raz pierwszy, wybranych faktów z życiorysu Profesora.

Andrzej Hliniak urodził się 25 maja 1926 r. w Piaszkach w powiecie będzińskim koło Sosnowca na Śląsku. W latach 1944-45 uczestniczył w walkach z okupantem w Oddziałach Armii Krajowej w powiecie olkuskim i w okolicach Krakowa, za co otrzymał Krzyż Walecznych i Brązowy Krzyż Zasługi [1].

Studia wyższe ukończył w latach 1945-1951 na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie w 1951 r. uzyskał dyplom lekarza. Egzamin specjalizacyjny II stopnia z radioterapii zdał w 1958 r., a doktorat z medycyny obronił w 1962 r. W latach 1950-1980 pracował w Instytucie Onkologii w Gliwicach, w tym od 1969 r. na stanowisku Kierownika Zakładu Teleradioterapii, a od 1973 r. na stanowisku docenta.

Na początku lat 70., wraz z dr. Zbigniewem Wronkowskim i inż. Marianem Dworakowskim, Profesor otrzymał z ramienia Rady Naukowej Instytutu Onkologii zadanie opracowania raportu o stanie polskiej radioterapii. Przedstawione w raporcie problemy stały się m.in. przyczynkiem do realizacji przez prof. Tadeusza

Koszarowskiego budowy Centrum Onkologii na Ursynowie [2].

W 1980 r. doc. Andrzej Hliniak wraz z małżonką, znanym lekarzem onkologiem, przenieśli się z Gliwic do Warszawy i rozpoczęli pracę w Instytucie Onkologii przy ul. Wawelskiej w Warszawie. Pamiętam, jak Profesor wówczas siedział przy jednym biurku z dr Danutą Gajl. W tym czasie pełnił też wspólnie z prof. Janem Skołyśzewskim rolę koordynatora Programu Rządowego Zwalczania Chorób Nowotworowych w państwach RWPG, w którym Polska była wiodącym krajem w zakresie radioterapii. O niechęci intelektualnej Profesora do tego typu współpracy wspomina prof. Bogusław Maciejewski [3].

W 1984 r. Profesor Hliniak został powołany przez prof. T. Koszarowskiego na stanowisko kierownika Zakładu Radioterapii II, powstającego na Ursynowie. Żmudną i fascynującą pracę Profesora, wraz z całym zespołem radioterapeutów, nad jego organizacją i pełnym uruchomieniem, opisałem we wcześniejszej publikacji [4]. Zachowały się zdjęcia naszych głównych radioterapeutów z tego okresu, przedstawiające: prof. Andrzeja Hliniaka, dr Czesławę Leszczyk – zastępcę Profesora, dr Danutę Gajl i dr. Michała Wasilewskiego oraz grupy młodych, wówczas jeszcze uczących się, doktorów (Ryc. 1 i 2).

Tytuł profesora zwyczajnego doc. Andrzej Hliniak otrzymał w 1985 r., a od 1 marca 1986 r. został powołany przez Dyrektora Centrum Onkologii prof. Jana Steffena na stanowisko Pełnomocnika Dyrektora ds. Budowy Centrum Onkologii i koordynacji prac Zakładów i Przychodni Centrum Onkologii. Pomimo tak rozlicznych obowiązków, drzwi do sekretariatu Profesora były szeroko otwarte i prawie w każdej chwili można było zasięgnąć Jego rady i konsultacji.

Professor miał bardzo dużo przyjaciół wśród naukowców na całym świecie. Pamiętam, jak prof. Marek Nowacki, przyszły dyrektor Centrum Onkologii, wspominał, że w czasie swoich wyjazdów zagranicznych przekonał się, że nazwisko Profesora było utożsamiane z marką rzetelności oraz wiarygodności naukowej i lekarskiej. Zresztą sam się z tym spotkałem, będąc na stażu w Christie Hospital w Manchester, gdzie wspomnienie nazwiska Profesora było „instytucją markową”.

Ryc. 1. Wigilia w Zakładzie Radioterapii II na Ursynowie w 1986 r.

Profesor Andrzej Hliniak w otoczeniu zespołu lekarzy, techników i pielęgniarek.

Z osób rozpoznawalnych: od lewej dr Wojciech Załucki, Marta Michałowska – sekretarka Profesora, Basia Jędrzejczak – pielęgniarka, dr Barbara Kozakiewicz. Drugi od prawej – autor, za nim inż. Wojciech Ciaciuch i obok dr Krzysztof Bujko – obecnie profesor – kierownik Zakładu Radioterapii od 2002 r. do chwili obecnej. Klęczy przy choince dr Michał Wasilewski, nad nim piąta od prawej dr Danuta Gajl, obok dr Elżbieta Kodur

Profesor bardzo dbał o nasze nowoczesne wykształcenie, co w ówczesnych czasach, z uwagi na ograniczenie wyjazdów na Zachód, nie było proste. I tylko dzięki przyjacielskim kontaktom Profesora, w Zakładzie Radioterapii na Ursynowie w latach 1984-1996 gościli z wykładami światowej sławy radioterapeuci, fizycy i radiobiolodzy: Rodney Whithers, Jack Fowler, Jerzy Einhorn, John Massey, Søren M. Bentzen, R.C.S. Pointon, Jane Dobbs, John Yarnold, R.D. Hunter, N.K. Gupta i wielu innych. Ten 10-letni dorobek naukowy Zakładu Radioterapii Profesor opisał i dedykował twórcy Centrum Onkologii prof. T. Koszarowskiemu [5]. Profesor był osobą towarzy-

ską, ale bardzo skromną; często zapraszał swoich gości do domu, gdzie wraz z małżonką doc. Ireną Hliniakową tworzyli wspaniałą atmosferę gościnności. Mogę powiedzieć, że stanowili wspaniałe tzw. „małżeństwo onkologiczne”, wspierające się we wszystkich poczynaniach zawodowych i prywatnych. Docent Hliniakowa, pomimo własnych rozlicznych obowiązków w Przychodni Centrum, bardzo dbała o męża. W późniejszym czasie, kiedy po udarze miała trudności w poruszaniu i mowie, to z kolei Profesor sprawował nad nią bardzo troskliwą opiekę [6].

Profesor był dwukrotnie prezesem Polskiego Towarzystwa Onkologicznego w latach 1982-86 i 1994-98,

Ryc. 2. Profesor Andrzej Hliniak w otoczeniu swojego zespołu radioterapeutów: na lewo od Profesora stoi dr Czesława Leszczyk – zastępca Profesora, dr Grażyna Kamińska, dr Wojciech Załucki dr Leon Guzel, dr Piotr Pęczkowski. Na prawo od Profesora stoi dr Danuta Gajl, Zofia Włodarczyk – pielęgniarka, dr Zbigniew Szutkowski, dr Michał Wasilewski

Ryc. 3. Pożegnanie Profesora Andrzeja Hliniaka przed wyjazdem do Gliwic – 4 czerwca 2004 r. Kwiatki wręcza dr Katarzyna Dytus. Od lewej: prof. Barbara Gwiazdowska i prof. Jerzy Tolwiński, z tyłu dr Joanna Hicer i dr Małgorzata Grudzień. Od prawej dr Zbigniew Szutkowski, dr Regina Karczmarzyk, prof. Andrzej Kawecki i prof. Jacek Fijuth

a następnie Honorowym jego Członkiem [1]. Był wieloletnim reprezentantem Polski w Zarządzie ESTRO, jak również Honorowym Członkiem Brytyjskiego Klubu Radioterapeutów. Był odznaczony m.in. Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz złotym medalem I Kongresu Onkologii Polskiej. We wrześniu 2001 r. otrzymał jako pierwszy Polak – Honorowe Członkostwo Amerykańskiego Towarzystwa Radiologów. Wydaje mi się, że Profesor nie miał chyba talentu do tzw. agresywnej rywalizacji, ale raczej do rzetelnej pracy, a uznanie od innych przychodziło samo.

Pamiętam, jak często wspólnie z małżonką dziwili się, że młodzi ludzie są w dzisiejszych czasach tak ciągle zmęczeni, a jeśli chodzi o studia, to wybierają dziwne kierunki np.: „zarządzanie”. Mówił: cytuję: „Ja ze swoją żoną potrafiłem cały dzień jeździć na nartach, potem całą noc grać w brydża, a rano pójść do pracy”. Profesor uważał, że zawód lekarza i pomoc innym ludziom to coś konkretnego, co warto w życiu robić i wydaje się, że nie widział alternatywy dla swojej racji. Moim zdaniem, Profesora cechowała ogromna pasja twórcza i energia, którą nazwałbym „apetytem na życie”.

Od 1987 r. Profesor wchodził w skład Rady Fundacji im. Jakuba hr. Potockiego, która sponsorowała w tych trudnych czasach wyjazdy młodych naukowców na zagraniczne konferencje.

W opinii wybitnych specjalistów, np.: prof. zw. dr hab. członka rzeczywistego PAN Marii Kopeć (hematologa, radiobiologa) cytuję: „Na podstawie dorobku zawodowego i działalności zawodowej należy prof. Andrzeja Hliniaka zaliczyć do najwybitniejszych polskich radioterapeutów i onkologów. Jest człowiekiem o niewątpliwej

kulturze naukowej”. Jednocześnie, jak napisał prof. B. Maciejewski, Profesor Hliniak był wszechstronnym humanistą [3]. Zresztą sam pamiętam, że wszelkie sprawozdania naukowe z konferencji zagranicznych nie były zaliczone, jeśli nie opowiedziało się relacji z muzeum, czy innych wydarzeń kulturalnych. Pamiętam też, że przed wyjazdem na staż do Christie Hospital musiałem się obczytać z twórczości Rudyard’a Kiplinga i Agaty Christie.

Profesor nie tylko uważany jest za twórcę radiobiologii klinicznej w Polsce, ale był wychowawcą wielu wybitnych obecnie radioterapeutów i onkologów i miał bardzo dużo prawdziwych przyjaciół w wielu ośrodkach onkologicznych w Polsce.

Chociaż czasy i cała radioterapia uległa zmianie, to pryncypia Profesora są nieprzemijające i warte przekazania kolejnym pokoleniom.

Po 30 latach pracy w Instytucie Onkologii w Gliwicach i 16 latach pracy w Centrum Onkologii w Warszawie w 1996 r. Profesor przeszedł na emeryturę, a kierownikami Zakładu Radioterapii byli kolejno Jego uczniowie, najpierw prof. Jacek Fijuth, a od 2002 r. do chwili obecnej prof. Krzysztof Bujko.

Profesor Hliniak w latach 1997-2004 nadal pracował aktywnie jako Konsultant Naukowy ds. Radioterapii i organizował wieloośrodkowe badania kliniczne, m.in. dotyczące raka krtani i piersi, ciesząc się bardzo dużym zainteresowaniem lekarzy w całej Polsce.

Po śmierci żony doc. Ireny Hliniakowej w lutym 2004 r. [6], 4 czerwca 2004 r. odbyło się pożegnanie Profesora przed Jego wyjazdem z Warszawy, gdzie pracował 24 lata (Ryc. 3).

Profesor zmarł 15 lutego 2005 r. w wieku 79 lat w Gliwicach.

Imieniem Profesora nazwaliśmy w Centrum Onkologii w Warszawie salę wykładową w Zakładzie Radioterapii, gdzie umieszczone są: pamiątkowa tablica, portret Profesora i historyczne postery z licznymi fotografiami Jego przyjaciół.

Dr n. med. Jacek Galecki
Zakład Radioterapii II
Centrum Onkologii-Instytut
im. Marii Skłodowskiej-Curie
ul. W. K. Roentgena 5
02-781 Warszawa
e-mail: jacekg@coi.waw.pl

Piśmiennictwo

1. Towpik E. Członkowie honorowi Polskiego Towarzystwa Onkologicznego – Prof. Andrzej Hliniak. *NOWOTWORY J Oncol* 2002; 52: 584.
2. Hliniak A. Moje wspomnienie o Profesorze Koszarowskim. *NOWOTWORY J Oncol* 2002; 52: 539-40.
3. Maciejewski B. Wspomnienie o profesorze Andrzeju Hliniak. *NOWOTWORY J Oncol* 2005; 55: 261-63.
4. Gałecki J. 25-lecie Zakładu Radioterapii w Centrum Onkologii na Ursynowie. *NOWOTWORY J Oncol* 2010; 60: 175-81.
5. Hliniak A. 10 lat Zakładu Teleradioterapii II w Centrum Onkologii na Ursynowie – Panu Profesorowi Tadeuszowi Koszarowskiemu dedykuję. *NOWOTWORY* 1995; 45: 211-26.
6. Dziukowa J. Wspomnienie o doc. dr hab. med. Irenie Czubalskiej-Hliniakowej. *NOWOTWORY J Oncol* 2004; 54: 299.

Otrzymano i przyjęto do druku: 11 stycznia 2011 r.